

גרסות

אי הוי נזיר בכתי"י ובמקורות יש: אהוי נזיר ויש במקורות: איהו נמי הוי נזיר ויש: ליהו נזיר. אלא דבריו אחרונים יש בכתי"י: הא האחרונים נתקיימו.

אביי אמר: צריך לתקן את סגנון הדברים במשנה ולומר: כגון שאמר נוסף לדבריו הראשונים: "אי נמי לאו [אם גם לא] פלוני הוא – אי הוי [אהיה] נזיר". ומאי [ומה] פירוש "לא נתקיימו דבריו" – הכוונה היא: אף שלא נתקיימו דבריו הראשונים שלא היה זה פלוני, אלא דבריו אחרונים נתקיימו, אף בכגון זה הריהו נזיר.

אביי אמר: כגון דאמר "אי נמי לאו פלוני הוא" – לא נתקיימו דבריו הראשונים, אלא דבריו אחרונים.

אביי אמר – כגון דאמר: אי נמי לאו פלוני הוא. ותצריה אמר: הריני נזיר שזה פלוני, אי נמי לאו פלוני הוא אי הוי נמי נזיר. ומאי לא נתקיימו דבריו – דקאמרי ציט הלל – הכי קאמרי: לא מיעביא כי נתקיימו דבריו הראשונים הוי נזיר, אלא אפילו לא נתקיימו דבריו הראשונים – הכי זה נזיר משום דבריו האחרונים.

תוספות

בשני פנים, ושמה רצה לומר: אם יש לכם אחד מכם שיש עליו נזירות – וזהו אמת שאחד מהן ודאי נזיר. וגם יש לספוקי דשמה רצה לומר: אם יש אחד מכם שידוע בעצמו שהוא ודאי נזיר – והרי אין מהן יודע, משום הכי נזיר מספק. וכן האחר שאומר "שאיין אחד מכם נזיר" – משמע אם אין אחד מכם שאינו נזיר, דמשמע שידע בעצמו שאינו ודאי נזיר, והרי אין אחד מהם שידוע בברור שאינו ודאי נזיר. וכן השלישי שאמר "שכולכם", יש לפרש דבריו: שכולכם נזירין ודאין – לא אמר כלום. וגם יש לפרש דבריו שאמר בספק נזירות – לכך כולן נזירין מספק, וצריכין להתנות. וצריך עיון: אמאי לא [תני] תו "שאיין כולכם נזירין"? בשלמא לעיל לא מצי למתני בעבור פלוגתא דרבי טרפון – דאם כן לא הוה אמר רבי טרפון: אין אחד מהן נזיר, כדפירשתי לעיל, אבל הכא מצי למתני.

[מכאן שייך לך לא, א] מאי טעמא דבית שמאי ילפי תחלת הקדש מסוף הקדש – סוף הקדש קרוי תמורה. מה תמורה אפילו בטעות, כדדרשינן בפרק שני דתמורה (זא, א) רבי יוסי ברבי יהודה: "יהיה" – לרבות שוגג כמזיד, וקאי אקרא "והיה הוא ותמורתו יהיה קדש". ומפרש רבי יוחנן התם בתמורה: לומר שתמורתו עולה שלמים. כמו עולה ושלמים עומדים לפניו, ורצה לומר על בהמת חולין שלפניו "הרי זו תמורת עולה", ואמר "שלמים". או (כשאמר) כסבור לומר "שחור יהיה תמורה" ואמר "לבן" – דחל תמורה על הלבן. והשתא ילפי בית שמאי: מה תמורה בטעות – אף הקדש נמי יחול בטעות. ובמתניתין נמי, כי אמר "שור שחור שיצא מביתי ראשון יהיה קדוש", ויצא הלבן ראשון – הלבן קדוש, דהכי בעי למימר: שור שיצא מביתי ראשון יהיה קדוש, לא שנה שחור ולא שנה לבן או אדום, והא דקאמר שחור – כסבור ששור שחור יצא תחלה.

ובית הלל הני מילי תמורה – דמכח הקדש קאתי, הוא דחיילא בטעות. אבל אחותי הקדש מעיקרא – לא אחתינן בטעות, דלא גמרינן תחלת הקדש מסוף הקדש. ופריך לטעמא דבית שמאי: ובית שמאי, מה אילו אמר "הרי זו תחת זו תמורה לחצי היום" מי הויה תמורה מההיא שעתא? אלא דמטי חצי היום הוא דהוה תמורה, הכי נמי לכי מגליא מלתא. והכי פירושו: היכי ילפי בית שמאי תחלת הקדש מתמורה? והא לא דמי לה, [דהתם] כשהיה סבור לומר "שור שחור יהיה תמורה" ואמר "לבן", דחל תמורה על הלבן – [אם כן] מקיימין מה שהוציא

לאחריו ולא נודע דברי מי נתקיימו, מספק לא נחית לנזירות. ורבי שמעון סבר אליבא דבית הלל דמספיקא (לא) נחית לנזירות, כיון שברור שכדברי האחד הוא, ולכך בעי תנאי.

[שייך לך לא, א] ראה את הכוי – שהוא ספק חיה ספק בהמה, ואמר האחד: הריני נזיר שזה חיה, והשני אמר: הריני נזיר שאין זה חיה, אלא בהמה משמע מדבריו. ושלישי אומר: הריני נזיר שזה בהמה ולא חיה, והרביעי אמר: הריני נזיר שאין זה בהמה אלא חיה. והווי כשנים הראשונים אלא שהפכו דבריהן. והחמישי אומר: הריני נזיר שזה חיה ובהמה, ודינו כחיה לכסוי, ודינו כבהמה לאסור חלבו. והששי אמר: הריני נזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה, דמשמע בריה [בפני עצמה], ואינו יכול להרביעו לא עם חיה ולא עם בהמה. והשביעי אמר: הריני נזיר שאחד מכם נזיר, כלומר שכונן לומר אמת. והשמיני אומר: הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר, כלומר שיש אחד מכם שלא כוון לומר אמת. והתשעי אומר: הריני נזיר שכולכם נזירים, כלומר; שכולכם ספק נזירים. ולא גרסינן "ששניכם נזירים", דמוכחא בגמרא דליכא אלא תשע בכוי. הרי כולם נזירין. ואם תאמר: איכפל תנא לאשמועינן כבית שמאי ולא כבית הלל, דאמרי דמי [שלא נתקיימו] דבריו אינו נזיר? ויש לומר: דלבי הלל נמי, נהי דנזירות ודאי לא הווי – נזירות מספק הווי. וכולה רבי שמעון אליבא דבית הלל מסיק לה, דאמר גבי הרתיע לאחריו דהווי נזיר מספק לבית הלל, אף על גב דאין ספקו עומד להתברר. הכי נמי גבי כוי, אף על גב דאין ספקו עומד להתברר, לרבי שמעון אליבא דבית הלל – הווי נזירין מספק. והששה הראשונים ודאי נזירין מספק, דמחית איניש לספיקא. דאף על גב דכוי ספק חיה, אותו שאומר ספק חיה – הווי ספק נזיר, וכן כולן. ואינך תלתא בתראי מחתי נפשייהו לספיקא. ויש מפרשים: דשלשה האחרונים נזירים ודאי, שהאחד שאמר "שאחד מכם נזיר" – הווי נזיר ודאי לרבי שמעון, שאמת הוא שאחד מהן יש עליו נזירות, דהיינו אותו שכונן לאמת. וגם השני שאמר "שאיין אחד מכם" – גם זה נזיר ודאי, שכן משמע דיבורו: יש בכם אחד שאינו ודאי נזיר, והאמת הוא, כגון אותו שלא בא לאמת. והשלישי שאומר "כולכם נזירין" – שעל כולכם ספק נזירות, גם זה אומר אמת. לבד שלשה האחרונים ודאי נזירים לרבי שמעון, דאין צריכין תנאי. ויש מפרשים: שגם [שלשה] האחרונים אינם נזירים אלא מספק, שהרי יש להסתפק בדבריהן, שאותו שאמר "שאחד מכם נזיר" – איכא לספוקי מילתא, שיש לפרש דבריו

עיונים

הרי אף שלא התקיימו דבריו הראשונים, מכל מקום דבריו האחרונים ("שאינו שמעון") התקיימו. ואילו התוס' עמד פירשו כי כוונת אביי לומר שאותו אדם חזר בו ואמר: אם אין זה פלוני הריני נזיר (רי"א נמי" אינו במשמעות תוספת, אלא שינוי דעת). והחידוש כאן הוא שחזרה בתוך כדי דיבור הריהו חזרה, והולכים אחר דבריו האחרונים. וכבר המאירי התקשה בדברים וראה גם בקן אורה שתמה מצד אחר.

כגון דאמר וכו' לדבר המפרש הכוונה היא שאמר תחילה: הריני נזיר אם זה הוא פלוני, והוסיף: וגם אינו פלוני הריני נזיר. וכבר תמהו האחרונים מה חידוש יש בדבר (ראה במל"מ), ובברכת רא"ש הציע שהכוונה היא שאמר (בשטית המפרש): אם זה פלוני שאתה סבור הריני נזיר, והוסיף: וגם אם זהו אדם אחר, שאינו מי שאני סבור הריני נזיר. פירוש דומה לכך יש למאירי שמפרש כגון שהנדר אמר: הריני נזיר שהוא ראובן, ואינו שמעון. ולבסוף התברר שהוא איש אחר לגמרי.

בפיו. אבל הכא, כשאמר בפיו "שור שחור שיצא מביתי יהיה קדש" – מנין לנו לשנות מה שהוציא מפיו? אדרבה, נאמר דאין דעת האיש להקדיש כי אם שחור, ופיו ולבו שוין, ואיך נאמר שיש במשמעות לשונו שרצה להקדיש הראשון ואפילו הוא לבן? דהא בתמורה נמי לא נוכל לשנות בדבריו. דאילו קאי בצפרא ואומר "הרי זו תמורת זו לחצי היום" כלומר חצי היום השני – אז

יחול הקדש בתמורה, מי הוה תמורה מההיא שעתא שנדר, מן הבוקר, למעול בה? אלא עד חצי היום, אז איגליא מילתא למפרע דהוה תמורה, דבתמורה עצמה לא נוכל לשנות דבריו. הכי נמי איגליא מילתא. כלומר, במשנתנו כמו כן לא נשנה דיבורו, אלא לכי מגליא מילתא כמו שהוציא בפיו – אותו יהיה קדש. והוא הוציא מפיו שור שחור, ואיך נשנה דיבורו להקריב הלבן?

אמר [רב פפא] לכך נאמר ראשון לכשיצא ראשון – פירוש: [דבר פפא] סבירא ליה דבית שמאי לא גמרי הקדש מתמורה לומר דהקדש בטעות הוה הקדש, והלבן קדוש, דהא ודאי לא דמי לתמורה, דבתמורה או מקיימין דבריו וכאן או סותרין דבריו אם או מקדישין הלבן. אלא דקתני מתניתין הקדש – אשחור קאי. ולכך אמר ראשון לכשיצא ראשון. כלומר, אף על פי שלא יצא ראשון מן הבית אלא הלבן – אפילו הכי שפיר מתקיימין דבריו שאמר "שחור שיצא ראשון". ומיירי כגון שהיו לו שוורים שחורים הרבה, כדאמר בסמוך. והכי בעי למימר: שור שחור שיצא ראשון לשאר שחורים יהיה הקדש, דהוה השחור הקדש. דהשתא לא נסתר דבריו, אלא נפק ראשון דקאמר – ראשון לשחורים. דלא מביעיא אי נפיק שחור ראשון מן הבית, דהשתא לגמרי נתקיימו דבריו דהוה הקדש, אלא אפילו נפיק לבן ברישא – אכתי נפרש דבריו שהשחור שיצא ראשון לשחורים יהיה הקדש, ואין הקדש בטעות. דסבירא ליה [לרב פפא] דהקדש בטעות לא הוה הקדש. ופירושא דמתניתין לא כדקא סלקא דעתך מעיקרא דהלבן קדוש, אלא השחור. והא דלא קאמר "אלא אמר [רב פפא] כיון שחוזר בו מסברת הגמרא – משום שלא הוזכר שום אמורא לפניו. והא דאמר ריש פרק שני [נויר טא]: לבית שמאי אין שאלה בהקדש, פירוש: משום דהקדש בטעות הוה הקדש – לא הוה כטעמא דרב פפא, אלא כטעמא דאביי דבסמוך.

והא שור שחור קאמר מי לא עסקינן דלית ליה אלא האי – ופירוש: כיון דלית ליה אלא אחד לא שייך לקיים דבריו, ולומר ראשון לשחורין – דאם כן לא לימא "ראשון", אלא "שחור"! ומשני: לא צריכא, דאית בהו תלתא.

הכי גרסינן: ובית הלל אם כן שיצא בראשון – והכי פירוש: ובית הלל דאמרי אינו הקדש, דאם כן שכוונתו לומר ראשון לשחורים, הוה ליה למימר "שיצא בראשון". דלא הוה ליה למימר "שיצא מביתי ראשון", דמשמע שיצא מן הבית תחלה, אלא "שיצא בראשון", ומשמע בראשונה לשאר שחורים.

והא הקדש בכונה הוא – ואין כאן טעות לבית [שמאי], ואמאי קרי ליה במתניתין הקדש בטעות? ומשני: משום [דאטעין] ללישנא קמא. כלומר, להכי קרי ליה הקדש טעות – לפי שבתחלה יש לטעות בלשונו

עיונים

מני כי לשיטת בית שמאי דאי אין הבל דבר, ואף אם הרתיע לאחוריו היהו נזיר, שהרי אף אם טעה בדבריו היהו נזיר. וכתבו התוס' כי לא העלתה הגמרא את האפשרות שהלכה זו היא לדעת בית הלל, כיון שלדעת בית הלל היה עליו להיות במקרה כזה נזיר מספק (והוא בקין אורה שמצא כן מקור מפורש בירושלמי,

א שנינו במשנה: "הרתיע לאחוריו ולא נודע מי היה האיש – אינו נזיר" כו'. ומדייקים: **טעמא** [הסעם, דווקא] משום שהרתיע לאחוריו, הא אחי לקמן [הרי אם היה בא לפנינו] אותו האיש והיינו מזהים אותו – הוה [הריהו] נזיר, אותו אדם שאמר שיהיה נזיר אם זה פלוני. ומבררים: מני [כשיטת מי היא] הלכה זו?

ולומר שלראשון שיצא מן הבית נתכוון, והיינו הלבן, אלא שאנו מפרשין דבריו, שרצה לומר ראשון לשחורין.

וסברי בית שמאי הקדש בטעות לא הוה הקדש – לרב פפא פרך. והתניא מי שנדר בנזיר, מתניתין היא בפרקין, ומפרש במתניתין תצא ותרעה בעדר. פירוש: בסיפא דמתניתין קתני: אמרו להן בית הלל לבית שמאי: אי אתם מודים בזה שהקדש בטעות הוא ותצא ותרעה בעדר? כלומר, וכי היכי דמודית לו לבית הלל אודית לו נמי בההיא דשור שחור שלא יהיה הקדש! אלמא שמעי בית הלל לבית שמאי דטעמא דידהו בשור שחור משום דהקדש בטעות הוא דהוה הקדש, וקשה לרב פפא. ומשני: בית הלל הוא דטעו, [דסברי] דטעמיה דבית שמאי משום דהקדש בטעות הוה הקדש, ולהכי אובי להו מהא. ואם תאמר: והא בית שמאי מהדרי להו לבית הלל ממעשר בהמה ומוכחי דהקדש בטעות הוה הקדש? ויש לומר: בית שמאי קאמרי לבית הלל: למאי דטעינו וסבריתו דטעמא [דידן] משום הקדש בטעות. והכי נמי איתא בריש מסכת נדה (ג,ב): למאי דטעינו נמי ואותביתו קופה.

תא שמע ששה שהיו מהלכין בדרך – מתניתין היא בפירקין, וכבר פירשתי במתניתין. והא הכא דהקדש בטעות הוא והוה הקדש. והא נזירות דטעות הוא, שהרי אחד מן הראשונים לא נמצא כדבריו – ואפילו הכי הוה נזיר, לפי שהיה סבור שהיה פלוני, וטעה כבר, וחילל עליה נזירות אפילו בטעות. הכי נמי, אית ליה למימר דסבירא להו לבית [שמאי] דהקדש בטעות גמור הוה הקדש, דמתניתין דשור שחור פירושא: והלבן קדוש. דיש לנו לפרש דבריו דמתחילה נתכוון להקדש, לא שגא שחור ולא שגא לבן שיצא מפתח ראשון, והא דקאמר שחור – לפי שטעה שזה יצא ראשונה. אבל לעולם הלבן קדוש. אף על גב דבתמורה לא הוה עד דמטי חצי היום ולא קודם לכן – הני מילי בתמורה, דקאמר בפירוש "זו תמורת זו לחצי יום" וליכא לפרושי מילתא בענין אחר כלל – אין לנו כח לסתור דבריו. אבל הכא, גבי הקדש, איכא לפרושי למילתא בהדיא כדבריו, דלא אתא לאפוקי לבן מהקדש.

[מכאן שייך לדף לא,ב] **אמרי** הכא סברי בית שמאי הקדש בטעות הוה הקדש התם לא – כלומר, מהכא איכא לאוכוחי דסברי בית שמאי הקדש בטעות הוה הקדש, והוא הדין נמי גבי שור שחור דלא דמי לתמורה, כדפרישית. התם לא – כלומר: ממשנה ראשונה שבאת להוכיח לבית שמאי הקדש בטעות הוה הקדש – ליכא לאוכוחי מידי, [כדדחין] ליה לעיל.

אביי אמר לא סלקא דעתך דקאי בצפרא אלא הכא במאי עסקינן דקאי בצהרים – שכבר יצאו הבהמות מן הבית לרעות במרעה, ואמר: שור שיצא כבר מביתי ראשון לכל השוורים, הן שחורים הן לבנים –

הרי"פ מביא שכך גרסו בגמרא. ראה בנרסות להלן, ואילו הלשון "אינו נזיר" מורה שהכוונה היא שאינו נזיר כלל. ואחרים אמרו שאמנם לשיטת בית הלל היא, אלא שזו לא נתפרשה בבירור, ופירשה כדברי ר' יהודה, שניירות שאינה מגיעה לבירור אינה נזירות (מאירי).

נרסות
טעמא משום בכתיב: אלא טעמא.

תוספות

דינר זהב שיעלה בידי ראשון בית שמאי אומרים הקדש – אלמא בעין רעה הוא מקדיש. וטעמא דאמר "של זהב", דהוי עדיף – הלכך כשעלה של כסף – הוי הקדש, דגרוע מזהב. הא אם הוי אמר "של כסף" ועלה בידו זהב – לא הוי הקדש, כי בעין רעה הוא מקדיש. אם כן הכי נמי דברי שא נמי אית לן למימר דשחור טוב ומעולה מן הלכך כדפרישית, וקשה לרב חסדא.

אלא מאי בעין רעה הוא מקדיש חבית של יין שתעלה בידי ראשונה היא הקדש ועלתה של שמן בית שמאי אומרים הקדש – והא יין דגרוע משמן, אם כן נימא דוקא יין הוא מקדיש!

אי משום הא לא קשה בגלילא שנו – פירוש: דלעולם בעין רעה הוא מקדיש, ומתניתין בגלילא שנו שהיה להם רוב שמן, והיין יקר להו משמן. והלכך, כי הקדיש יין – כל שכן שמן. ולעולם רישא קשה לרב חסדא.

אמר לך רב חסדא כי אמר לך אגא בתורא קרמנאי – באותה מלכות כך שם קרמונא. והשתא נראה שיש לעשות צריכותות בהנך תלתא. בפירוש דדינר של זהב איצטרך לאשמועינן דבעין רעה הוא מקדיש. רישא דשור איכא למימר דאתי לאשמועינן דלא כרב חסדא. חבית של יין דאוקימנא בגלילא שנו – אשמועינן דלא אזיל בתר רוב מקומות, וצריך עיון.

[ואמר] רב חסדא אוכמא למשכיה סומקא לבשרא חיורא לרדיא – נפקא מיניה למקח וממכר, [דאוכמא עורו] משובח, וסומקא בשרו משובח, וחיורא מעלי להרישה.

והאמר רב חסדא אוכמא בחיורא לקי – שנפתחו [חיורין] סלעים מן השחור שביניהן. וכיון דאוכמא עורו חשוב יותר משל לבן – סבירא ליה למקשה דאינו מעולה בשר הלכך מן השחור כולי האי, דיהא עדיף ממעלת עור שחור על של לבן.

כי אמר רב חסדא למילתא קמייתא בתורא קרמונא, שהלכך חשוב על השחור לכל דבר, ואידך מילתא דרב חסדא בשאר עלמא, דאז דלכך ודאי אוכמא עדיף למשכיה. ולכך נמי במתניתין שחור עדיף, דנהי דלכך חשוב לרדיא – מכל מקום מעלת העור גדולה כל כך דמקדיש הלכך בקל יותר כשהקדיש השחור, דבכלל זה הלכך.

מי שנדר בנזיר – פירשתי המשנה לעיל.

מונה משעה שנדר – דמשמע דכל הימים שעבר על נזירותו עולין למנין. [מכאן שייך לרף לא, ב] **דתניא** מי שעבר על נזירותו כו' – כגון קיבל עליו נזירות מאה יום ושתה ביין [ששים] ימים, ובא להביא קרבנותיו – אין נזקקין לו להביא קרבנות נזירותו אלא אם כן מונה איסורו, כלומר, [ששים] יום כימים שנהג בהן היתר ששתה יין. רבי יוסי אומר: דיו בשלשים יום. פירש רבינו יצחק: דהא דדיו [אם קנסי ליה] שלשים יום, שאם נדר מאה יום ועבר [ששים] ימים – לא קנסינן ליה על שתתור הכל, רק שלשים יום, ושלשים ימים יעלה למנין נזירות, אף על פי ששתה בהן יין. והוא הדין בנזירות מועטת לרבי יוסי, כגון אם נדר

ליהוי הקדש, ואמרו לו: לכן יצא תחילה, [ואמר: אי הוה ידענא דלכך נפק] – לא הוה אמרי שחור, אלא לכן. דהשתא יש לן למימר שהיה דעתו לכל מי שיצא ראשון, ומשום הכי הוי הקדש, אפילו הלכך. דילפינן מתמורה דהוי הקדש אפילו בטעות. ואביי סבירא ליה דאי קאי בצפרא ואמר: שור שחור שיצא ראשון, ואמרו לו: לכן נפק, ואמר: אי הוי ידענא דלכך נפק הוה אמינא – דבהא אפילו בית שמאי מודו דלא הוי הקדש, שהרי [לא] היה יודע שיצא השחור תחילה לכולן, ולמה הזכיר שחור אי דעתו היה דעתו להקדיש כל מי שיצא ראשון? ואנן סהדי לכתחלה כי אמר שור שחור – דוקא לשר שחור קמכוין, שאפילו אם דעתו שיצא השחור תחלה, אטו נביא הוא לידע העתידות? ובכהאי גוונא ודאי לא נילף מתמורה. ולא דמי לששה שהיו מהלכין בדרך, דהתם הוי נזיר אפילו אותו שלא נמצא כדבריו – לפי שבכל ענין קביל עליה נזירות, ומה שאמר איש פלוני הוא – טעה בו כשראוהו מרחוק. אבל הכא, במה יש לו טעות ולומר דשחור עתיד לצאת? הלכך יש לומר דשחור דוקא קאמר. אבל כי אמר בטיהרא שבהמות יצאו, יש לנו למימר שהיה דעתו לכל שיצא ראשון, ומה שהזכיר שחור – לפי שמעמ פסיעות רגלי השור, שהוא בקי להכיר פסיעות רגלי שוריו. והשתא זה דומה שפיר לההיא שהיו מהלכין בדרך, דטעה נמי בראיית עיניו, לומר איש פלוני הוא, ודעתו להיות נזיר אפילו אינו הוא. וכן הכא דעתו היה להקדיש אפילו אינו שחור, אלא הלכך. וכהאי גוונא ילפינן מתמורה. ובית הלל סברי דאפילו כי האי לא ילפינן מתמורה, דלא הוי הקדש.

[מכאן עד דיבור המתחיל דתניא שייך לרף לא, ב] **דינר** זהב שיעלה – אם כן משמע דמעיקרא הוה קאי.

תני שעלה – שכבר עלה בידו, ונתיישב בדבר, וניכר שעלה בידו של כסף ואמר: אילו ידענא דשל כסף עלה בראשון – לא אמרתי דינר זהב. וכן חבית שתעלה – תני "שעלתה".

אמר רב חסדא אוכמא בחיורא לקיא – שור שחור שבין שורים לבנים – לקיא, [מגרע] אותם, ונמכרים בפתות, על ידי שהשחור עמהן, ולבנים מעולין מן השחורים. חיורא באוכמא לקותא – כתם לבן בשור שחור לקותא, בידוע שכנגד אותו כתם היה נגע צרעת בבהמה. והכי איתא בריש "מי שאחזו" [גיטין סח, א]: טעם חיורא בבשרא, בדקו בדוכתייהו ואשכחו. מצאו כתם לבן, וידעו כי צרעת היה במקום כתם.

תנן שור שחור כו' – ומשמע דהלכך קדוש [כדתריץ] אביי, וקא סלקא דעתך מקדיש איניש בעין רעה מקדיש. וקשה לרב חסדא: דכיון דהלכך עדיף משחור – בידוע שלא היה דעתו להקדיש הלכך, כיון דבעין רעה הקדיש. ונהי דאוקמינן דקאמר: אילו הוה ידענא דלכך נפק הוה אמינא [הלכך ליהוי קדוש], כיון דלכך עדיף – הא ודאי משקר הוא. אלא ודאי לבן גרוע משחור, וכי אמר שחור – יהיה הקדש לבן דגרוע [ממנו], וקשה לרב חסדא! ומשני ליה: בעין יפה מקדיש, ומשום הכי כי נפיק לבן, ואמר: אי ידעי כו' – מהימן ליה, משום דבעין יפה הוא מקדיש.

